

Qualitat i impacte social, cultural i educatiu de les escoles de música reconegudes de les Illes Balears

Noemy Berbel Gómez

RESUM

A través del nostre estudi pretenem analitzar l'impacte social, cultural i educatiu de les escoles de música reconegudes per la Conselleria d'Educació i Cultura a les Illes Balears, amb la finalitat, en primer lloc, de reflectir la influència d'aquests centres a la nostra comunitat autònoma i, en segon lloc, d'establir una llista d'indicadors que permetin incrementar-ne l'impacte en termes de qualitat.

RESUMEN

A través de nuestro estudio pretendemos analizar el impacto social, cultural y educativo de las escuelas de música reconocidas por la Consejería de Educación y Cultura en las Illes Balears, con la finalidad, en primer lugar, de reflejar la influencia de estos centros en nuestra comunidad autónoma y, en segundo lugar, de establecer un listado de indicadores que permitan incrementar su impacto en términos de calidad.

I. INTRODUCCIÓ

Les escoles de música tenen un gran potencial en la contribució al desenvolupament cultural i educatiu dels nostres municipis perquè poden fer possible que un percentatge més elevat de població pugui accedir a la formació i a la pràctica musicals, que un major nombre de ciutadans siguin afeccionats actius de la música, i que les escoles es converteixin en veritables centres de dinamització de la cultura musical de l'entorn.

Per això, amb aquest estudi¹ es pretén reflexionar sobre la qualitat de les escoles de música de les Illes Balears, a partir de l'establiment d'uns indicadors de qualitat, per poder analitzar-ne l'impacte social, cultural i educatiu dins l'àmbit territorial i poder donar eines que permetin, si és convenient, reforçar-lo.

Podem afirmar que no hi ha un acord general sobre què és una educació de qualitat i quins són els mitjans per assolir-la, ja que quan parlem de qualitat d'una manera general podem aconseguir un alt grau d'acord amb altres interlocutors, però quan comencem a descendir al detall i intentem definir el concepte de manera precisa comencen a aparèixer les discrepàncies (Tiana 2006). L'Organització per a la Cooperació i el Desenvolupament Econòmic (OCDE) (1995) defineix l'educació de qualitat com aquella que «asegura a todos los jóvenes la adquisición de los conocimientos, capacidades, destrezas y actitudes necesarios para equipararles para la vida adulta».

Segons Pérez Juste i Martínez Aragón (1992), un centre educatiu és de qualitat en la mesura que s'hi imparteix una educació qualificable com de qualitat. Parteixen de la premissa que els centres no poden ser entesos únicament ni fonamentalment com els espais i els mitjans, sinó bàsicament com organismes vius als quals confereixen vida les persones que hi treballen. A més, com a elements subsidiaris, auxiliars, formaran part dels criteris de qualitat les característiques físiques d'aquestes institucions, així com els mitjans de què estiguin dotats, encara que caldrà recordar que serà

¹ Aquest treball forma part del desenvolupament de la tesi doctoral.

l'organització del centre i l'ús que en facin els seus protagonistes el que els convertirà en element d'eficàcia o en factor irrellevant per a la mateixa organització.

A causa de l'interès creixent entorn de l'avaluació educativa, s'han desenvolupat nous instruments d'avaluació. Entre aquests instruments en podem destacar uns que han experimentat en els últims anys un ràpid desenvolupament, els anomenats indicadors de l'educació. El terme *indicador* està present actualment en el món educatiu i la seva aplicació més generalitzada està relacionada amb els centres docents i amb el sistema educatiu en el seu conjunt. Possiblement la principal raó per la qual els indicadors educatius han suscitat un interès creixent es deu a dos dels seus trets característics, el seu caràcter sintètic i d'orientació cap a la presa de decisions.

Casanova (2004,86) defineix un indicador de qualitat educativa com «la descripción de una situación, factor o componente educativo en su estado óptimo de funcionamiento, cuyo cumplimiento constituye una señal sobre el grado en que puede estar consiguiéndose el objetivo planteado». En relació amb els tipus d'indicadors, aquest autor assenyala que poden ser de dos tipus: quantitativus i qualitativus. Els quantitativus fan referència a dades valorables que poden expressar-se, generalment, amb nombres (percentatges, coeficients, quantitats...) mentre que els indicadors qualitativus fan referència a dades que es recullen mitjançant la descripció verbal de la situació avaluada, per exemple, el clima de l'aula o la utilització adequada dels recursos didàctics. Remarca que els dos tipus d'indicadors són útils a l'hora d'avaluar els centres docents ja que ofereixen informació complementària i es tindran en compte uns o altres en funció de les dades que es pretenguin recollir i avaluar.

2. DISSENY I DESENVOLUPAMENT DE LA INVESTIGACIÓ

Els objectius que perseguim amb el nostre estudi són:

- a) Avaluar la situació de les escoles de música de les Illes Balears, en termes socials, culturals i educatius a partir de l'establiment de diversos indicadors.
- b) Establir uns indicadors de qualitat per a les escoles de música de les Illes Balears que serveixin com a eina per reforçar el seu impacte social, cultural i educatiu dins l'àmbit territorial.

A partir de l'establiment d'uns indicadors de qualitat, s'ha elaborat un qüestionari, dirigit a la totalitat dels directores de les escoles de música reconegudes de les Illes Balears, amb la pretensió que pugui reflectir o avaluar aquests indicadors. Amb algunes preguntes del qüestionari es pretén fer reflexionar sobre la realitat de les escoles de música i la seva avaluació entorn d'aquests indicadors de qualitat establerts prèviament i amb altres preguntes es pretén aprofundir en l'opinió experta dels directores de les escoles de música amb la finalitat de reflectir la realitat d'aquests centres en la nostra comunitat autònoma.

Les dades obtingudes de les diverses escoles de música es triangularan per poder contextualitzar les dades obtingudes en els qüestionaris segons els resultats per:

1. Illes: Mallorca, Menorca, Eivissa i Formentera.
2. Segons la titularitat del centre: municipal o privada.

El nostre punt de partida a l'hora d'elaborar el sistema d'indicadors ha estat doble: en primer lloc, ens hem servit de l'anàlisi de diversos treballs, investigacions (Sempere, N.; Martínez, S. i Casamitjana, M. (2006)) i models d'avaluació de vàlua reconeguda per la comunitat científica (model Deming, model EFQM d'excel·lència, model CIPP...) i, en segon lloc, ens hem basat en l'anàlisi prèvia que hem portat a terme sobre les característiques de les escoles de música de les Illes Balears i sobre la seva evolució experimentada els últims anys. S'han extret diversos paràmetres a partir de l'anàlisi de cadascuna de les fonts amb la finalitat d'ajustar aquest model a les escoles de música i en concret a les escoles de música de les Illes Balears, en definitiva, a la nostra realitat territorial.

En l'elaboració de la nostra proposta d'indicadors de qualitat hem tingut en compte la doble condició educativa i artística de les escoles de música, destacant-ne tant la responsabilitat d'índole cultural com la responsabilitat educativa. De la mateixa manera, intentarem reflectir la funció o l'impacte social que exerceixen les escoles de música en el nostre sistema d'indicadors.

La informació que s'ha pretès obtenir a través de l'eina de l'enquesta és de caràcter quantitatiu i de caràcter qualitatiu, i en aquest últim cas majoritàriament d'opinió, si es considera com a eix principal la qualitat educativa vista des de la perspectiva dels directors dels centres. A partir de la informació recollida a través dels qüestionaris, es pretén reflectir la situació de les escoles de música d'acord amb els indicadors de qualitat establerts.

El sistema d'avaluació (qüestionari - indicadors de qualitat) ha estat validat, prèviament a la distribució als centres, per un comitè d'experts de l'àmbit musical de la nostra comunitat autònoma, els quals hi han fet totes les observacions que han considerat oportunes. Una vegada examinat per aquest grup d'experts, s'hi han fet totes les correccions necessàries.

La recollida de dades s'ha portat a terme a través d'una plataforma web, dissenyada per a l'estudi. Prèviament al llançament es van portar a terme diverses proves pilot, amb la col·laboració d'alguns directors dels centres. Al llarg de tot el procés de recollida de dades s'han portat a terme diverses entrevistes personals, per telèfon i per correu electrònic, amb els directors de les escoles de música. Una vegada recollida tota la informació també s'han fet entrevistes amb els directors per concretar i completar informació aportada a través dels qüestionaris. El període de recollida de dades, en el qual els directors de les escoles de música han emplenat i enviat els qüestionaris, ha estat des del mes de juny de 2010 fins al 31 de gener de 2011.

La població del nostre estudi és la totalitat d'escoles de música i dansa reconegudes per la Conselleria d'Educació i Cultura de la comunitat autònoma de les Illes Balears, en total 42 escoles de música. La mostra obtinguda, una vegada facilitat el qüestionari a la totalitat de centres, és de 41 escoles de música, un 97,62% del total de la població. La participació en la investigació de gairebé la totalitat dels directors de les escoles de música és molt important perquè el resultat global de l'estudi sigui un reflex, al més fidel possible, de l'impacte social, cultural i educatiu que tenen les

escoles de música en el nostre àmbit territorial, i és, al mateix temps, molt útil per recollir l'opinió de cadascun dels centres.

De la mostra obtinguda, és a dir 41 escoles de música, tres estan situades a les illes d'Eivissa i Formentera, el 66,7% de les quals són de titularitat municipal i un 33,3% de titularitat privada. Dels 34 centres situats a l'illa de Mallorca, el 76,5% són de titularitat municipal i el 23,5% restant de titularitat privada, i els quatre centres situats a l'illa de Menorca són de titularitat municipal.

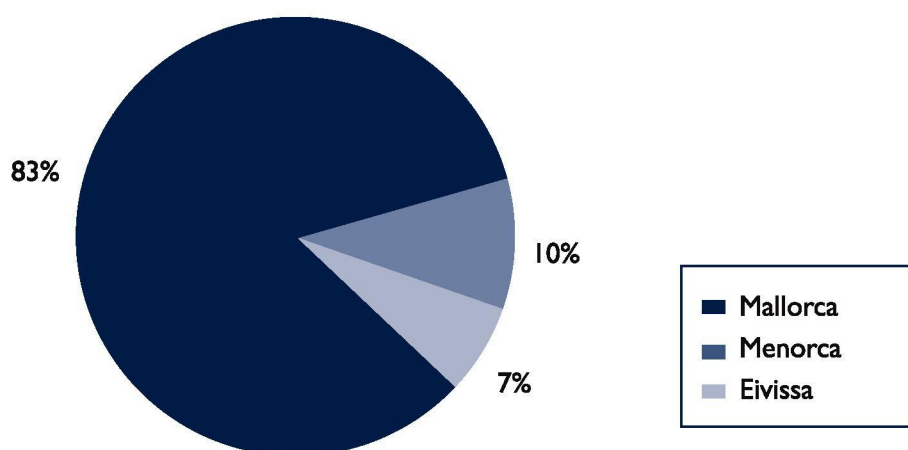
QUADRE I: TITULARITAT DE LES ESCOLES DE MÚSICA PER ILLES

	Illes			
	Eivissa i Formentera	Mallorca	Menorca	Total
Municipal	2	26	4	32
	66,70%	76,50%	100,00%	78,00%
Privada	1	8		9
	33,30%	23,50%		22,00%
Total	3	34	4	41
	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

Font: elaboració pròpia

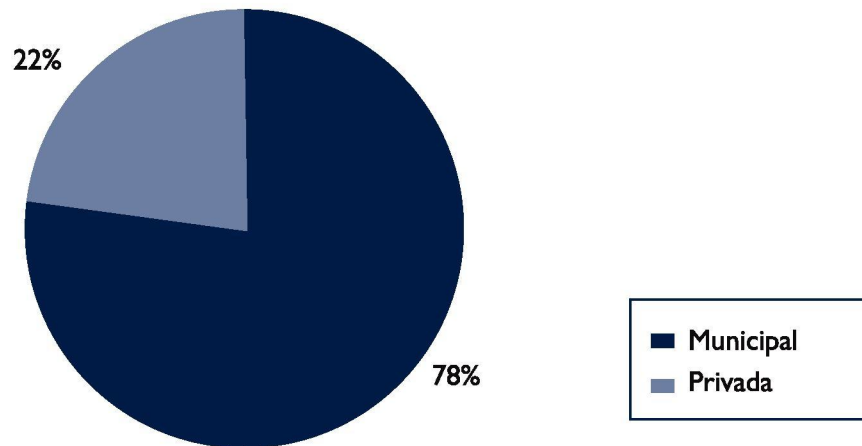
En el gràfic següent es mostra el percentatge d'escoles de música que han participat en l'estudi per illes.

GRÀFIC I: PERCENTATGE D'ESCOLES DE MÚSICA PER ILLES

Font: elaboració pròpia

En relació amb la titularitat dels centres participants en l'estudi, el 78% de les escoles són de titularitat municipal i el 22% de titularitat privada.

GRÀFIC 2: PERCENTATGE D'ESCOLES DE MÚSICA PER TITULARITAT

Font: elaboració pròpia

Les escoles de música de les Illes Balears ofereixen diversos tipus d'ensenyaments. El 51,2% dels centres ofereixen ensenyaments elementals reglats; el 97,6%, ensenyaments no reglats, i el 19,5%, ensenyaments professionals reglats (PREP).² Si fem l'anàlisi per illes, a Eivissa i Formentera el 33,3% dels centres ofereixen ensenyaments elementals reglats i el 100% dels centres, ensenyaments no reglats. A Mallorca, el 58,8% de les escoles ofereixen ensenyaments elementals reglats; el 97,1%, ensenyaments no reglats, i el 23,8%, ensenyaments professionals reglats, i a Menorca, el 100% dels centres ofereixen ensenyaments no reglats.

QUADRE 2: ESCOLES DE MÚSICA SEGONS EL TIPUS D'ENSENYAMENT PER ILLES

Tipus d'ensenyament	Illa			
	Eivissa i Formentera	Mallorca	Menorca	Total
Ensenyaments elementals reglats	1	20		21
	33,30%	58,80%		51,20%
Ensenyaments no reglats	3	33	4	40
	100%	97,10%	100%	97,60%
PREP		8		8
		23,80%		19,50%
Total	3	34	4	41
	100%	100%	100%	100%

Font: elaboració pròpia

² PREP: Programa d'ensenyaments professionals. Fa referència als alumnes d'ensenyaments professionals adscrits al Conservatori Professional de Música i Dansa de Mallorca.

En funció de la titularitat dels centres, el 53,1% de les escoles municipals ofereixen ensenyaments elementals reglats; el 96,9%, no reglats, i el 25%, ensenyaments professionals reglats. Quant a les escoles privades, el 44,4% ofereixen ensenyaments elementals reglats i el 100%, no reglats.

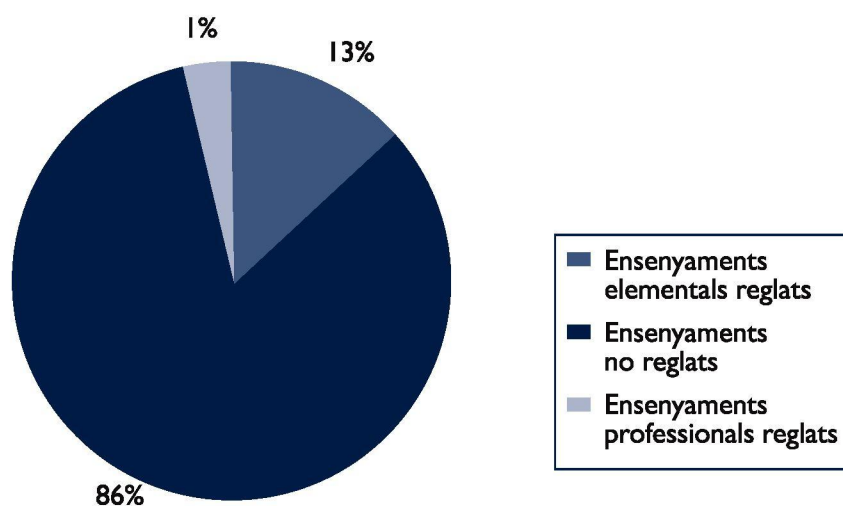
QUADRE 3: ESCOLES DE MÚSICA SEGONS TIPUS D'ENSENYAMENT PER TITULARITAT

Tipus d'ensenyament	Titularitat		
	Municipal	Privada	Total
Ensenyaments elementals reglats	17 53,10%	4 44,40%	21 51,20%
Ensenyaments no reglats	31 96,90%	9 100%	40 97,60%
PREP	8 25%		8 19,50%
Total	32 100%	9 100%	41 100%

Font: elaboració pròpia

A continuació detallarem el percentatge d'alumnes que cursen cadascun d'aquests estudis. La gran majoria dels alumnes que assisteixen a les aules de les escoles de música, el 85,4% dels alumnes, cursen ensenyaments no reglats, mentre que el 13,3% cursen ensenyaments elementals reglats i el 1,3% ensenyaments professionals reglats. En total, als 41 centres participants en l'estudi, el nombre d'alumnes arriba a 7.949 durant el curs 2009-2010.

GRÀFIC 3: PERCENTATGE D'ALUMNES SEGONS EL TIPUS D'ENSENYAMENT

Font: elaboració pròpia

3. RESULTATS DE LES DADES DELS QÜESTIONARIS

A continuació analitzarem la informació aportada pels directors de les escoles de música a través dels qüestionaris. Ens centrarem en alguns dels indicadors analitzats en el nostre estudi, amb la intenció de reflectir l'impacte social, cultural i educatiu d'aquests centres a la nostra comunitat autònoma. Compararem els resultats obtinguts en funció de la situació geogràfica dels centres per illes i de la titularitat, en cas que les diferències en els resultats siguin significatives. Per fer l'anàlisi de les dades s'ha utilitzat el programa estadístic Statistical Package for the Social Sciences (SPSS).

A. MESURES D'IMPACTE POBLACIONAL O TERRITORIAL

Quant a les mesures d'impacte poblacional o territorial, que tenen per finalitat impulsar i incrementar la participació ciutadana en activitats d'educació i pràctica artística, analitzarem els indicadors següents:

1) Un percentatge elevat del nombre d'alumnes matriculats a l'escola de música en relació amb el total d'habitants del municipi

En el quadre següent queda recollida la distribució de municipis segons el percentatge d'habitants que assisteix a les aules de l'escola de música al seu municipi, en valor absolut i percentual, en cadascuna de les illes. Hem obtingut les dades del padró municipal per municipis de l'any 2009 de l'Institut Nacional d'Estadística.

En la taula següent observem que als tres municipis de les illes d'Eivissa i Formentera en els quals trobem escoles de música reconegudes, el percentatge d'habitants del municipi que assisteix a les respectives escoles de música està comprès entre un 0,3 i un 1%. A Mallorca, als 27 municipis analitzats,³ les proporcions d'habitants que assisteixen a l'escola de música del municipi queden com segueix: en cinc municipis (18,5% dels municipis) entre el 0,3 i el 1% dels habitants assisteix a l'escola de música; en deu municipis (37% dels municipis) el percentatge està comprès entre el 1,1 i el 2%; en sis municipis (22% dels municipis), entre el 2,1 i el 3%; en dos municipis (7,4% dels municipis), entre el 3,1 i el 4%; en dos municipis (7,4% dels municipis) arriba a l'interval de 4,1 a 5%, i als dos municipis restants (7,4% dels municipis) supera el 5% de la població. A l'illa de Menorca, en dos dels quatre municipis (50% dels municipis) als quals trobem escoles de música reconegudes, el percentatge de població del municipi que assisteix a les respectives escoles de música està comprès entre un 1,1 i un 2%; en una escola de música (25% dels municipis) el percentatge arriba a l'interval de 3,1 a 4%, i en l'escola de música restant (25% dels municipis) el percentatge supera el 5% de la població.

³ De les 41 escoles de música que han participat en l'estudi, dues pertanyen al municipi de Calvià i set al municipi de Palma. Per això el total de municipis analitzats arriba a 34.

QUADRE 4: NOMBRE DE MUNICIPIS SEGONS EL PERCENTATGE D'ALUMNES QUE ASSISTEIXEN A L'ESCOLA DE MÚSICA (PER ILLES)

Illes		De 0,3 a 1%	D'1,1 a 2%	De 2,1 a 3%	De 3,1 a 4%	De 4,1 a 5%	Més de 5%	Total
Eivissa i Formentera	Nre. de municipis	3						3
	% en funció de l'illa	100%						100%
Mallorca	Nre. de municipis	5	10	6	2	2	2	27
	% en funció de l'illa	18,50%	37%	22%	7,40%	7,40%	7,40%	100%
Menorca	Nre. de municipis		2		1		1	4
	% en funció de l'illa		50%		25%		25%	100%
Total	Nre. de municipis	8	12	6	3	2	3	34

Font: elaboració pròpia

Si portem a terme l'anàlisi en funció dels resultats globals, sense fer distinció per illes, observem que al 23% dels municipis de les Illes Balears, el percentatge d'habitants que assisteixen a les aules de l'escola de música del municipi corresponent està comprès entre el 0,3 i el 1%; el 35% dels municipis tenen entre el 1,1 i el 2% d'habitants que es forma musicalment; el 18% dels municipis, entre el 2,1 i el 3%, i al 24% restant se supera el 3,1%. Aquestes dades estan recollides en la taula següent:

QUADRE 5: NOMBRE DE MUNICIPIS SEGONS EL PERCENTATGE D'HABITANTS QUE ASSISTEIXEN A L'ESCOLA DE MÚSICA (TOTAL ILLES BALEARS)

Total	De 0,3 a 1%	D'1,1 a 2%	De 2,1 a 3%	De 3,1 a 4%	De 4,1 a 5%	Més de 5%	Total municipis
Nre. municipis	8	12	6	3	2	3	34
% municipis	23%	35%	18%	9%	6%	9%	100%

Font: elaboració pròpia

Una vegada analitzats els percentatges d'habitants que assisteixen a les escoles de música en cadascun dels municipis, podem afirmar que hi ha municipis on trobem una àmplia trajectòria i cultura musical; en alguns municipis els percentatges arriben a gairebé un 8% de la població.⁴ Cal assenyalar que hem fet l'anàlisi en funció dels municipis de les Illes Balears que disposen d'escoles de música i dansa reconegudes, ja que en l'estudi tenim en compte els centres, però cal recordar que dins la geografia de la nostra comunitat autònoma hi ha altres escoles que imparteixen ensenyaments musicals que no estan reconegudes per la Conselleria d'Educació i Cultura, a més dels alumnes que assisteixen als conservatoris de cadascuna de les illes.

Si tenim en compte el total de la població a les Illes Balears, el percentatge de ciutadans que acudeixen a una escola de música reconeguda és del 0,72%, independentment de si viuen o no en un municipi on hi hagi escola de música.

⁴ Al municipi d'Escorca el percentatge arribaria al 12,5%, a causa del nombre reduït d'habitants en aquest municipi (280) en relació amb l'alumnat que assisteix a l'escola de música de Lluc.

2) Àmplia dispersió d'edats que garanteixi que hi hagi institucions dirigides a tota la ciutadania

En relació amb l'indicador anterior, analitzarem si hi ha una àmplia dispersió d'edats entre els alumnes que assisteixen a les escoles de música, la qual cosa demostra l'existència d'institucions dirigides a tota la ciutadania.

Amb la següent taula queda demostrat que hi ha una àmplia dispersió d'edats en la majoria d'escoles de música. Un 78,05% de les escoles tenen alumnes de menys de cinc anys; un 92,68% tenen alumnes d'entre sis i onze anys; el 90,24% dels centres tenen alumnes d'entre dotze i setze anys; en un 82,92% de les escoles hi assisteixen alumnes amb edats compreses entre els disset i vint-i-cinc anys, i entre els vint-i-sis i els seixanta-cinc anys; el percentatge es redueix en relació amb les escoles que tenen alumnes de més de seixanta-cinc anys, però així i tot arriba al 53,66%.

QUADRE 6: DISTRIBUCIÓ D'ESCOLES DE MÚSICA SEGONS LES EDATS DELS ALUMNES

Nombre d'anys	Menys de 5	De 6 a 11	De 12 a 16	De 17 a 25	De 26 a 65	Més de 65
Sí tenen alumnes	32	38	37	34	34	22
	78,05%	92,68%	90,24%	82,92%	82,92%	53,66%
No tenen alumnes	6	0	1	4	4	16
	14,63%	0%	2,44%	9,76%	9,76%	39,02%
Sense dades	3	3	3	3	3	3
	7,32%	7,32%	7,32%	7,32%	7,32%	7,32%
Total	41	41	41	41	41	41
	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Font: elaboració pròpia

Si fem l'anàlisi per illes, observem que les tres escoles de música situades a Eivissa i Formentera tenen alumnes en totes les edats, llevat de dues escoles que no tenen alumnes de menys de cinc anys i d'una escola que no té alumnes de més de seixanta-cinc anys. En el cas de l'illa de Menorca, les quatre escoles tenen alumnes en tots els rangs d'edat, llevat d'una escola de música que no té alumnes de més de seixanta-cinc anys. Del total de les 31 escoles de música de Mallorca de les quals disposem de dades,⁵ hi ha poques escoles que no tinguin alumnes en un rang d'edat determinat (entre 1 i 4 escoles segons el rang) llevat de 14 centres que no tenen alumnes amb més de seixanta-cinc anys. Quant a l'anàlisi segons la titularitat de centres, no trobem diferències significatives.

Si tenim en compte el total d'alumnes en cadascun dels rangs d'edat, queda distribuït de la manera següent.⁶ El 13,16% dels alumnes que assisteixen a les aules de les escoles de música tenen menys

⁵ Les dades exposades són representatives de 38 escoles de música perquè no tenim dades de tres dels centres de l'illa de Mallorca.

⁶ Les dades recollides en la taula representen el percentatge d'alumnes de 38 escoles de música perquè no tenim dades de tres de les escoles de música de l'illa de Mallorca.

de cinc anys; el 42,24% dels alumnes tenen entre sis i onze anys, els quals representen el rang d'edat amb major nombre d'alumnes; el percentatge dels alumnes d'entre dotze i setze anys és d'un 23,33%. A mesura que s'incrementa l'edat, el nombre d'alumnes disminueix, ja que entre les edats de disset i vint-i-cinc anys el percentatge és d'un 7,83%, encara que entre els vint-i-sis i seixanta-cinc anys torna a pujar fins a un 12,26%. Finalment, el nombre d'alumnes amb més de seixanta-cinc anys és d'un 1,18%.

QUADRE 7: PERCENTATGE TOTAL D'ALUMNES SEGONS LES EDATS

Nombre d'anys	Menys de 5	De 6 a 11	De 12 a 16	De 17 a 25	De 26 a 65	Més de 65	Total
	13,16%	42,24%	23,33%	7,83%	12,26%	1,18%	100%

Font: elaboració pròpia

3) Potenciació de l'oferta dirigida als joves i als adults

Una altra de les mesures que té per finalitat impulsar i incrementar la participació ciutadana en activitats d'educació i pràctica artística es basa a potenciar l'oferta dirigida a joves i adults.

El 90,2% de les escoles de música de les Illes Balears ofereixen cursos dirigits a joves i adults. Podem assenyalar que el 100% de les escoles de música d'Eivissa i Formentera i Menorca ofereixen cursos dirigits a aquest segment de la població.

En funció de la variable titularitat dels centres, observem que un percentatge superior dels centres de titularitat pública, un 96,9%, ofereix cursos dirigits a joves i adults, mentre que el percentatge es redueix a un 66,7% en el cas dels centres de titularitat privada. A partir de l'anàlisi de les dades podem observar un major interès dels centres públics per arribar als diferents sectors per edats de la societat, la qual cosa reafirma la funció social dels centres.

4) Equilibri del gènere dels estudiants amb la condició de promoure l'accés igualitari

A través d'aquest indicador intentarem comprovar si existeix un equilibri entre els alumnes que acudeixen a les aules de les escoles de música segons el sexe.

En la taula següent⁷ recollim el percentatge d'alumnes segons el sexe per illes. El 53,4% dels alumnes és de sexe femení mentre que el 46,6% és de sexe masculí. La distribució d'alumnes segons el sexe és semblant en totes les illes, i el percentatge d'alumnat femení és un poc superior al masculí.

⁷ En les taules següents es recull la informació de 37 escoles de música, ja que tres centres no van especificar les xifres d'alumnes fent la distinció per sexe.

QUADRE 8: PERCENTATGE D'ALUMNES SEGONS EL SEXE PER ILLES

Sexe	Homes	Dones	Total
Eivissa i Formentera	45,76%	54,24%	100%
Mallorca	47,32%	52,68%	100%
Menorca	42,84%	57,16%	100%
Total	46,60%	53,40%	100%

Font: elaboració pròpia

A partir de la taula següent, podem observar el percentatge d'alumnes segons el sexe i la titularitat del centre, i podem comprovar l'equilibri de l'alumnat per sexes en funció de la variable titularitat del centre.

QUADRE 9: PERCENTATGE D'ALUMNES SEGONS EL SEXE PER TITULARITAT

Sexe	Homes	Dones	Total
Municipal	46,30%	53,70%	100%
Privada	47,91%	52,09%	100%
Total	46,60%	53,40%	100%

Font: elaboració pròpia

Una vegada analitzada la informació aportada en els quadres precedents podem afirmar que hi ha un equilibri entre el percentatge d'alumnes de sexe masculí i de sexe femení que acudeixen a les escoles, i destaca un percentatge un poc superior en el cas del sexe femení, que és comú a les escoles de les quatre illes i independent de la titularitat dels centres.

B. MESURES D'IMPACTE SOCIAL

En relació amb les mesures d'impacte social, que tenen per finalitat promoure l'accés igualitari, i amb caràcter extensiu, en l'educació artística, farem referència a tres aspectes relacionats amb l'impacte social dels centres: l'accés igualitari de tots els ciutadans, l'atenció a la diversitat i la fidelització dels alumnes. A continuació analitzarem els indicadors de qualitat relacionats amb aquests aspectes.

Accés igualitari

5) Potenciació de mesures per a l'accés a les escoles de música de tots els ciutadans que formen els segments socioeconòmics més desfavorits

Una de les mesures d'impacte social que té per finalitat promoure l'accés igualitari de tots els ciutadans a l'educació artística és potenciar iniciatives per a l'accés a les escoles de música dels ciutadans que formen els segments socioeconòmics més desfavorits. A través de l'indicador següent, analitzarem el percentatge de centres que disposen d'aquest tipus de mesures.

El 63,4% dels centres adopten mesures per a l'accés dels segments socioeconòmics més desfavorits, mentre que un 31,7% no n'adopten i un 4,9% no han contestat a la pregunta. Si fem l'anàlisi per illes, veiem que el 100% de les escoles d'Eivissa i Formentera adopten aquest tipus de mesures. En el cas de l'illa de Mallorca, el percentatge baixa fins al 58,8%, i el 5,9% de les escoles no s'han pronunciat, mentre que a Menorca el 75% de les escoles adopten aquest tipus de mesures. Si tenim en compte la titularitat dels centres, el 68,8% de les escoles municipals adopten aquest tipus de mesures, i el percentatge disminueix en el cas de les escoles de titularitat privada fins a un 44,4%. El 22,2% de les escoles privades no han respost a la pregunta.

Una vegada analitzades les dades, podem afirmar que existeix un percentatge considerable d'escoles de música que adopten mesures per a l'accés dels sectors de la població més desfavorits econòmicament, encara que convindria que aquestes mesures s'ampliessin a la totalitat dels centres, especialment a aquells de titularitat municipal. La informació aportada a través d'aquest indicador es pot completar amb l'indicador 6, ja que una d'aquestes mesures per afavorir l'accés a les escoles de música dels ciutadans que conformen els segments socioeconòmics més desfavorits és establir un sistema de beques per als alumnes.

6) Sistema de beques i ajudes per als alumnes

El percentatge d'escoles de música que tenen establert un sistema de beques per als alumnes és molt baix, tan sols un total del 14,6% dels centres. El 70,7% de les escoles no tenen cap sistema de beques i el 14,6% restant no ha respost. Per illes els percentatges són més dispersos, ja que el 66,7% dels centres situats a les illes d'Eivissa i Formentera sí que disposen d'aquestes ajudes per als alumnes, mentre que a Mallorca el percentatge es redueix al 11,8% dels centres i a l'illa de Menorca cap dels centres enquestats no en té. En funció de la titularitat, tan sols el 12,5% dels centres municipals tenen establert un sistema de beques i, en el cas dels centres privats, el percentatge ascendeix a un 22,2%.

Convindria que les escoles de música establissin un sistema de beques i ajudes per als alumnes, per possibilitar l'accés als centres de tots aquells ciutadans que ho desitgin i que per raons econòmiques no puguin fer-ho. Per això les escoles on no estigui previst aquest sistema de beques haurien de rebre una major participació i ajuda de les administracions educatives.

Atenció a la diversitat

Quant a les mesures d'impacte social relacionades amb l'atenció a la diversitat, en podem destacar les següents:

7) Integració d'alumnes amb necessitats educatives especials

A continuació, per reflectir la integració d'alumnes amb necessitats educatives especials, analitzarem el percentatge d'escoles de música a les quals assisteix aquest tipus d'alumnat. El 61% dels centres tenen a les seves aules alumnes amb necessitats educatives especials, mentre que un 36,6% no en tenen i no disposem de les dades d'un 2,4% dels centres, que correspon a un centre de l'illa de

Mallorca de titularitat privada. Si ens centrem en la distribució per illes, en un 33,3% dels centres de Menorca tenen alumnes amb necessitats educatives especials, en el cas de l'illa de Mallorca aquest percentatge arriba a un 58,8% i a Menorca, a un 100%.

En funció de la titularitat dels centres, veiem que el percentatge d'escoles privades a les quals assisteixen alumnes amb necessitats educatives especials, un 77,8% dels centres, és superior al de les escoles municipals, un 56,3%. Per tant, convindria que aquest percentatge s'incrementés, especialment en el cas dels centres de titularitat municipal.

En la taula següent es recull la distribució de centres que tenen alumnes amb necessitats educatives especials segons el tipus de necessitat i el nombre d'alumnes, segons cada tipus de necessitat educativa especial, en valor absolut i percentual.

QUADRE 10: NOMBRE DE CENTRES I ALUMNES SEGONS EL TIPUS DE NECESSITAT EDUCATIVA ESPECIAL

Tipus NEE ⁸	Deficiències auditives	Deficiències visuals	Deficiències motores	Deficiències psíquiques
Nombre de centres	6	7	12	16
Nombre d'alumnes	6	10	21	97
	3,68%	6,14%	12,89%	59,50%

Tipus NEE	Trastorns de personalitat	Síndrome de Down	Autisme	Total
Nombre de centres	4	8	6	---
Nombre d'alumnes	8	14	7	163
	4,90%	8,59%	4,30%	100%

Font: elaboració pròpia

En setze centres hi ha alumnes amb deficiències psíquiques i representen el 59,5% del total d'alumnes amb NEE; en dotze centres hi ha alumnes amb deficiències motores, els quals representen el 12,89% dels alumnes; en vuit centres hi ha alumnes amb síndrome de Down. Els alumnes amb aquest tipus de NEE representen el 8,59% del total d'alumnes amb NEE. A continuació veiem que en set centres hi ha alumnes amb deficiències visuals, els quals representen un 6,14% dels alumnes amb NEE; a sis centres hi ha alumnes amb autisme, que són un 4,3% dels alumnes amb NEE i també en sis centres trobem alumnes amb deficiències auditives, els quals representen un 3,68% dels alumnes. Finalment, en quatre escoles hi ha alumnes amb trastorns de personalitat, els quals representen un 7,9% del total d'alumnes amb NEE.

⁸ NEE: necessitat educativa especial.

Veiem que, malgrat les diferents necessitats educatives especials d'aquests 163 alumnes, les escoles de música possibiliten que aquests alumnes puguin gaudir i formar-se a través de la música.

El 100% de les escoles de música que han contestat que tenen alumnes amb necessitats educatives especials, en total 25 centres, dissenyen adaptacions per a aquests alumnes. Algunes de les escoles que en l'actualitat no tenen alumnes amb NEE, dues escoles, assenyalen que sí que farien adaptacions en cas que tinguessin alumnes amb aquestes necessitats.

8) Oferta de cursos o activitats per potenciar l'atenció a la diversitat

A continuació, analitzarem els centres que ofereixen cursos o activitats amb la finalitat de potenciar les diferents necessitats i expectatives dels alumnes. D'aquestes iniciatives podem assenyalar les següents:

- Cursos o activitats per a discapacitats.
- Cursos dirigits al foment de l'excel·lència, per potenciar l'alumnat amb expectatives de professionalització.
- Cursos o classes magistrals impartides per professorat de prestigi o de trajectòria reconeguda.
- Cursos dirigits a estendre les pràctiques artístiques a persones sense voluntat intensiva.

En la taula següent es recullen els percentatges dels centres que ofereixen diferents cursos o activitats per potenciar l'atenció a la diversitat de l'alumnat.

QUADRE 11: NOMBRE DE CENTRES QUE OFEREIXEN CURSOS PER POTENCIAR L'ATENCIÓ A LA DIVERSITAT

Tipus de cursos o activitats	No	Sí	Sense dades	Total
Dirigits a discapacitats	28	7	6	41
	68,30%	17,10%	14,60%	100%
Dirigits al foment de l'excel·lència	21	17	3	41
	51,20%	41,50%	7,30%	100%
Classes magistrals	16	19	6	41
	39%	46,30%	14,60%	100%
Dirigits a persones sense voluntat intensiva	16	21	4	41
	39%	51,20%	9,80%	100%

Font: elaboració pròpia

En relació amb el percentatge d'escoles que ofereixen cursos o activitats específiques per a alumnes amb discapacitat, tan sols el 17,1% dels centres han respost afirmativament, mentre que el 68,3% no n'ofereixen i no tenim les dades del 14,6% dels centres.

En el cas del percentatge d'escoles que ofereixen cursos dirigits al foment de l'excel·lència, per potenciar l'alumnat amb expectatives de professionalització, ascendeix a un 41,5% dels centres. Un 51,2% dels centres no ofereixen cursos d'aquest tipus i del 7,3% dels centres restants no disposem de les dades.

Una altra de les iniciatives per atendre les expectatives dels diferents alumnes és oferir cursos o classes magistrals impartits per professorat de prestigi o que tingui una trajectòria reconeguda. En concret, el 46,3% dels centres ofereix cursos d'aquestes característiques, enfront d'un 39% dels centres que no en fa i del 14,6% dels centres no disposem de les dades.

El 51,2% dels centres ofereixen cursos dirigits a estendre les pràctiques artístiques a persones sense voluntat intensiva, amb la intenció que puguin accedir a l'escola de música aquelles persones que per certs motius personals no puguin dedicar-se de manera intensiva a aquests estudis, però que tinguin inquietuds quant a la pràctica i l'aprenentatge d'aquest tipus d'ensenyaments, adequant-los a les seves necessitats i expectatives. El 39% dels centres no ofereixen cursos o activitats d'aquest tipus i del 9,8% dels centres no disposem de les dades.

Convindria que s'incrementés el percentatge de centres que ofereixen cursos o activitats específiques dirigides a cobrir les necessitats i expectatives segons les característiques de l'alumnat, tant per facilitar l'accés als alumnes amb necessitats educatives especials, com per potenciar l'alumnat amb expectatives de professionalització o per cobrir les expectatives i inquietuds d'aquells alumnes que no es poden dedicar de manera intensiva a aquestes activitats, però que sí poden participar de manera puntual en cursos o activitats que els puguin interessar per la temàtica o el disseny que tenen.

9) Participació d'alumnat estranger

El percentatge d'escoles de música que tenen alumnat estranger dins les aules és elevat, en total un 80,5%, mentre que un 17,1% de les escoles no acullen alumnes estrangers i d'un 2,4% de les escoles no disposem de les dades. El 100% de les escoles d'Eivissa i Formentera i Menorca tenen alumnes estrangers dins les aules, a l'illa de Mallorca el percentatge es redueix a un 76,5%.

En funció de la titularitat dels centres, no trobem diferències gaire significatives; el 81,3% de les escoles municipals tenen alumnes estrangers, mentre que en el cas de les escoles privades el percentatge és d'un 77,8%.

Després de fer l'anàlisi de les dades, observem que un percentatge elevat dels centres té alumnat estranger dins les aules, llevat de set centres a l'illa de Mallorca, sis localitzats en pobles i un a Palma.

Fidelització dels alumnes

Algunes mesures que reflecteixen la fidelització dels alumnes i la demanda per accedir al centre es recullen a continuació.

10) Fidelització dels alumnes: nombre elevat d'anys de permanència a les aules de l'escola de música

La mostra obtinguda per a l'anàlisi d'aquest indicador és de 35 escoles de música, a causa del fet que no disposem de les dades de quatre centres de Mallorca i dos de Menorca. El percentatge més alt d'alumnes fa entre 2 i 5 anys que està matriculat a l'escola, el qual representa un 57,4% de la totalitat d'alumnes; el 23,9% dels alumnes fa un any que estan al centre; un 17,8% fa entre 6 i 10 anys que hi estan matriculats, mentre que un 3,2% fa més de deu anys que ho està.

Si fem l'anàlisi per illes no trobem diferències significatives, encara que podem assenyalar que un major percentatge dels alumnes fa entre 2 i 5 anys que estan matriculats al centre a les illes d'Eivissa i Formentera, els quals representen un 68,3% del total de l'alumnat d'aquestes illes. En el cas de l'illa de Menorca, un 32% d'alumnes fa entre 6 i 10 anys que estan al centre. Gairebé la totalitat d'alumnes que fa més de 10 anys que estan matriculats al centre es troben a l'illa de Mallorca. Els resultats obtinguts en funció de la titularitat dels centres són molt semblants.

La permanència dels alumnes dins dels centres és considerablement elevada, encara que convindria incrementar la permanència de l'alumnat a les escoles de música a partir dels sis anys, que en aquest moment representa un 21% del total d'alumnes.

11) Volum de sol·licituds d'admissió equilibrat en relació amb les places ofertes pel centre

El percentatge d'escoles de música a les quals hi ha un equilibri entre l'oferta i la demanda de places és d'un 41,5% enfront d'un 51,2% a les quals la demanda és més elevada que l'oferta. Tan sols al 4,9% dels centres l'oferta és més alta que la demanda i no disposem de les dades d'un 2,4% dels centres. En el cas de l'illa d'Eivissa i Formentera, en un 66,7% dels centres la demanda és major que l'oferta i a l'illa de Menorca ascendeix a un 75%. A l'illa de Mallorca el percentatge està repartit entre un 47,1% dels centres en els quals la demanda és major que l'oferta i un 47,1% en els quals l'oferta i la demanda estan igualades. Tan sols un 5,9% de centres tenen places sobrants. En funció de la titularitat dels centres, els resultats obtinguts són similars, i no destaquen diferències significatives entre els centres.

Analitzant la informació aportada per les escoles de música observem que en més de la meitat dels centres de la comunitat autònoma de les Illes Balears hi ha alumnes que no poden accedir a l'escola per falta de places, per la qual cosa deixen una demanda social sense possibilitat de ser atesa per falta de recursos econòmics o materials.

C. MESURES D'EXTENSIÓ CULTURAL

Les mesures d'extensió cultural que garanteixin l'impacte cultural de les produccions de les escoles de música sobre l'activitat del municipi s'analitzaran a partir dels indicadors exposats a continuació.

12) Afavoriment de l'aprenentatge d'instruments tradicionals i potenciació de la cançó popular de les Illes Balears

Les escoles de música també desenvolupen una labor social i cultural a l'hora de transmetre i mantenir viu el folklore i la música tradicional del nostre territori. Per això, analitzarem en quina mesura les escoles de música afavoreixen l'aprenentatge d'instruments tradicionals i potencien la cançó popular de les Illes Balears.

El percentatge d'escoles de música que **ofereixen l'aprenentatge dels instruments tradicionals de les Illes Balears** és d'un 56,1% dels centres. A Eivissa i Formentera aquest percentatge es redueix a un 33,3% dels centres i a l'illa de Menorca a un 25%. La major proporció de centres que ofereixen l'aprenentatge d'instruments tradicionals correspon a l'illa de Mallorca, un 61,8% del total de centres localitzats en aquesta illa.

Trobem diferències significatives si fem l'anàlisi per titularitat de centres, ja que el 62,5% de les escoles municipals ofereixen l'aprenentatge d'instruments tradicionals enfront del 33,3% de les escoles privades. Tal vegada, aquesta diferència està condicionada per la situació geogràfica dels centres, ja que la majoria d'escoles privades estan situades a la capital, Palma, mentre que les escoles municipals es reparteixen per la resta de municipis, en els quals, en general, la tradició popular està més arrelada.

Un altre dels aspectes analitzats és el percentatge d'escoles de música que **potencien la cançó popular de les Illes Balears per mitjà dels diversos ensenyaments impartits a les escoles**. Els resultats obtinguts són més favorables que els obtinguts en el punt anterior, en relació amb el percentatge de centres que ofereixen l'aprenentatge d'instruments tradicionals. En el cas de la cançó popular, el percentatge de les escoles de música que la potencien és d'un 85,4%. A les illes d'Eivissa i Formentera el percentatge arriba al 100% dels centres; a l'illa de Mallorca, al 88,2%, i a Menorca, al 50%. Si fem l'anàlisi en funció de la titularitat dels centres, no trobem diferències significatives.

Quant a la **freqüència amb què s'utilitza el folklore propi de les Illes Balears en els ensenyaments impartits a l'escola**, el 36,6% dels centres ha contestat «amb poca freqüència»; el 48,8%, «amb bastant freqüència», i el 14,6% restant, «gairebé sempre o sempre». A les illes d'Eivissa i Formentera el 66,7% dels centres utilitzen «amb poca freqüència» el folklore i un 33,3% «amb bastant freqüència». A l'illa de Menorca el 50% dels centres també ha contestat que l'utilitza «amb poca freqüència»; el 25%, «amb bastant freqüència», i el 25% restant, «gairebé sempre o sempre». En el cas de Mallorca només el 32,4% dels centres l'utilitza «amb poca freqüència»; el 52,9%, «amb bastant freqüència», i el 14,7%, «gairebé sempre o sempre». En funció de la titularitat dels centres, no trobem diferències significatives en els resultats.

Una vegada analitzats els indicadors precedents, veiem que a les escoles de música es potencia l'aprenentatge dels instruments tradicionals i de la cançó popular de les Illes Balears, encara que aquesta activitat s'hauria d'estendre a la totalitat dels centres, ja que les escoles de música són un vehicle indispensable i preferent per poder expandir la nostra cultura popular pels diversos municipis.

13) Potenciació de la consolidació de grups instrumentals i vocals

Una de les mesures per fer incrementar la presència i l'impacte de les escoles de música dins i fora del municipi es basa en potenciar la consolidació de conjunts instrumentals i vocals, com a motor de l'aprenentatge i com a estratègia d'impacte cultural, més enllà del mateix alumnat. A continuació analitzarem la distribució de grups existents a les escoles de música en funció del tipus d'agrupacions.

El 92,7% d'escoles tenen agrupacions pròpies. A les illes d'Eivissa i Formentera el percentatge s'incrementa fins al 100%, igual que a l'illa de Menorca. En el cas de Mallorca, el 92,2% dels centres disposen d'agrupacions. Si tenim en compte la titularitat dels centres, el 100% de les escoles privades disposen d'agrupacions, enfront del 90,6% de les escoles de titularitat municipal.

En la taula següent es mostra la distribució de centres que disposen d'un tipus d'agrupació en concret en relació amb la totalitat de les escoles de música participants en l'estudi, 41 centres. Veiem que el tipus d'agrupació amb un major percentatge és l'agrupació coral, amb un 70,73%; el següent tipus d'agrupació amb major presència als centres és la banda, amb un 51,22%; tot seguit hi ha l'orquestra, amb un 43,9%; el conjunt de cambra, amb un 36,58%; el combo, amb un 34,14%, i el grup de pop rock i la big band, amb un 14,63% cadascun.

QUADRE 12: DISTRIBUCIÓ DE CENTRES SEGONS ELS TIPUS D'AGRUPACIÓ DE QUÈ DISPOSEN

Tipus d'agrupació	
Orquestra	18
	43,90%
Banda	21
	51,22%
Conjunt de cambra	15
	36,58%
Grup pop rock	6
	14,63%
Big band	6
	14,63%
Combo	14
	34,14%
Agrupació coral	29
	70,73%

Font: elaboració pròpia

A partir de l'anàlisi precedent de les dades, observem que un percentatge molt alt de les escoles disposen d'agrupacions pròpies. Podem destacar una major presència de les agrupacions corals i les bandes, tal vegada per la seva tradició arrelada als municipis. Per contra, convindria que hi hagués

una presència més elevada als centres de les agrupacions de jazz, com les big bands, i els grups de pop rock.

14) Potenciació dels concerts i les activitats complementàries i extraescolars dins i fora del centre

Assenyalarem diverses activitats que organitzen i en les quals participen els centres, que tenen una repercussió al municipi:

- Concerts dins i fora del centre.
- Activitats complementàries i extraescolars dins i fora del centre (activitats no estrictament docents).
- Concursos per l'escola de música.
- Participació dels alumnes de l'escola de música en concursos organitzats per altres institucions.
- Activitats dirigides als centres de règim general.
- Projectes, produccions conjuntes o col·laboracions externes (p. ex. trobades) amb altres institucions o entitats.
- Intercanvis culturals amb altres escoles de música del nostre àmbit territorial, nacional i internacional.

En la taula següent es recull la distribució de centres, en valor absolut i en valor percentual, que porten a terme cadascuna de les activitats especificades a continuació, de manera freqüent o de manera puntual i el total d'ambdues. La mostra representada són les 41 escoles de música que han participat en l'estudi.

QUADRE 13: DISTRIBUCIÓ DE CENTRES QUE ORGANITZEN CONCERTS I ACTIVITATS COMPLEMENTÀRIES

Activitat	Freqüent	Puntual	Total ⁹
Concerts dins del centre	38 92,70%	3 7,30%	40 97,56%
Concerts fora del centre	22 53,70%	15 36,60%	37 90,24%
Activitats complementàries dins del centre	14 34,10%	12 29,30%	26 63,41%
Activitats complementàries fora del centre	8 19,50%	8 19,50%	15 36,58%
Concursos organitzats per l'escola	3 7,30%	7 17,10%	10 24,39%
Participació dels alumnes en altres concursos	3 7,30%	16 39%	19 46,34%
Activitats dirigides a centres de règim general	8 19,50%	9 22%	17 41,46%

continua

Activitat	Freqüent	Puntual	Total ⁹
Projectes conjunts amb altres institucions (trobades)	9	15	24
	22%	36,60%	58,53%
Intercanvis	6	14	20
	14,60%	34,10%	48,78%

Font: elaboració pròpia

Observem que hi ha un percentatge molt elevat de centres que fan concerts dins del centre, de manera que el percentatge és del 97,56% de les escoles. El percentatge d'escoles que en fan fora del centre és del 90,24%. Quant a la programació d'activitats complementàries i extraescolars dins i fora del centre, veiem una representativitat més alta dels centres que duen a terme aquest tipus d'activitats dins del centre, un 63,41%, enfront d'un 36,58% de centres que en fan fora del centre. Quant al percentatge de centres que organitzen concursos a l'escola, se situa en un 24,39%. Aquesta proporció s'incrementa fins al 46,34% en el cas de la participació dels alumnes en altres concursos no organitzats per la mateixa escola. Menys de la meitat dels centres, un 41,46%, programen activitats dirigides als centres de règim general. Aquest percentatge s'incrementa un poc, fins al 58,53%, en el cas del percentatge de centres que porten a terme projectes, produccions conjuntes o col·laboracions externes amb altres institucions o entitats, i és del 48,78% en el cas dels centres que fan intercanvis culturals amb altres escoles de música.

Totes aquestes mesures o activitats fetes per les escoles de música tenen una repercussió directa en l'impacte cultural que porten a terme aquests centres sobre el municipi o sobre la resta de municipis. Gràcies a aquestes iniciatives, es fa extensible el treball realitzat als centres a la resta de la societat. Per això, convindria incrementar la presència d'aquestes activitats a la totalitat dels centres.

15) Coordinació entre l'escola de música i els ensenyaments musicals impartits als centres d'ensenyament obligatori del municipi

La coordinació entre les escoles de música i els centres d'ensenyament obligatori és una altra de les possibles mesures perquè l'activitat que porten a terme les escoles de música reverteixi sobre la població. Els alumnes que acudeixen als centres d'ensenyament obligatori es beneficien de la coordinació realitzada entre aquests centres i les escoles que imparteixen ensenyaments musicals. El percentatge d'escoles de música a les quals existeix una coordinació amb els centres d'ensenyament obligatori se situa en un 36,1%. En el cas de les illes d'Eivissa i Formentera aquest percentatge ascendeix al 66,7% de les escoles de música; a Mallorca, al 35,3%, i a Menorca, al 25%. Si tenim en compte la titularitat dels centres, el 31,3% de les escoles municipals porten a terme aquesta coordinació. En el cas de les escoles privades, el percentatge és d'un 55,6% dels centres.

De la mateixa manera, s'ha preguntat als directors de les escoles si consideren necessària o beneficiosa aquesta coordinació i veiem que els percentatges s'incrementen considerablement, ja

⁹ El total pot ser que no coincideixi amb la suma de les dues columnes precedents, degut al fet que hi ha centres que han marcat les dues opcions, freqüent i puntual, i a l'hora de fer-ne la suma no hem tingut en compte aquesta duplicitat.

que un 78% dels directors dels centres respon afirmativament. Aquest percentatge arriba a un 100% a les illes d'Eivissa i Formentera, a un 76,5% a Mallorca i a un 75% a Menorca. En funció de la titularitat dels centres, veiem que els directors dels centres municipals són els que consideren més necessària aquesta coordinació, un 84,4%, mentre que en el cas de les escoles privades el percentatge arriba a un 55,6%.

A manera de síntesi, podem afirmar que hi hauria d'haver una major coordinació entre les escoles de música i els centres d'ensenyament obligatori, ja que es podrien enriquir mútuament i sumar esforços anant cap a una mateixa direcció a favor d'un ensenyament artístic més complet per als alumnes. Podem destacar que hi ha una major coordinació a l'illa d'Eivissa i Formentera, amb un 66,7% dels centres, igual que a les escoles de titularitat privada, amb un 55,6% dels centres. També hem comprovat que el 78% dels directors dels centres consideren necessària o beneficiosa aquesta coordinació.

16) Utilització de les instal·lacions del centre per a fins socials i culturals de l'entorn

Una altra de les mesures d'extensió cultural està definida per la utilització de les instal·lacions del centre per a fins socials i culturals de l'entorn. Podem destacar que al 85,4% dels centres s'utilitzen les instal·lacions per a aquests fins. A les illes d'Eivissa i Formentera i de Menorca el percentatge arriba al 100%; a l'illa de Mallorca, al 82,4%. En funció de la titularitat dels centres, el percentatge és superior en el cas de les escoles municipals, amb un 87,5% dels centres, mentre que a les escoles privades el percentatge és d'un 77,8%.

17) Cessió d'espais a conjunts o grups amateurs locals i professionals

Una de les aportacions de les escoles al municipi és la cessió d'espais del centre a conjunts o grups amateurs locals i professionals. En total, el 75,6% dels centres cedeixen els seus espais a aquests conjunts, a Eivissa i Formentera i a Menorca el percentatge ascendeix al 100% dels centres i a Mallorca al 70,6%. En funció de la titularitat, el 78,1% de les escoles municipals cedeix els seus espais amb aquests fins i, en el cas de les escoles privades, el percentatge és un poc inferior, d'un 66,7%.

D. MESURES PER FOMENTAR L'IMPACTE SOCIOCULTURAL DE LES ESCOLES DE MÚSICA

L'impacte social, cultural i educatiu que tenen les escoles de música sobre els municipis es podria fomentar a partir de les mesures que s'especifiquen a continuació:

18) Mecanismes per a l'estudi i coneixement de les qüestions que interessin a l'entorn

Una de les iniciatives possibles per unificar els interessos del municipi i les activitats portades a terme a les escoles de música és que els centres estableixin mecanismes per estudiar i conèixer les qüestions que interessin a l'entorn. Analitzant les dades obtingudes, observem que només un 43,9% dels centres tenen establerts aquests mecanismes. A les illes d'Eivissa i Formentera aquest percentatge arriba a un 66,7%, a l'illa de Mallorca a un 41,2% i a Menorca quasi a un 50%.

En funció de la titularitat dels centres podem assenyalar un percentatge un poc superior en el cas de les escoles municipals, amb un 46,9% dels centres, enfront d'un 33,3% corresponent a les privades.

Pel que fa als centres, caldria que tinguessin un major coneixement de les qüestions que interessin a l'entorn, perquè poguessin acostar-se encara més als interessos del major percentatge de ciutadans possible.

19) Difusió cap a l'exterior de programes i activitats del centre que impliquen l'entorn

Una de les mesures per fomentar la participació dels ciutadans del municipi a les escoles de música i perquè també puguin conèixer i reconèixer la tasca feta pels centres es basa a promoure iniciatives de difusió cap a l'exterior dels programes i activitats dutes a terme pels centres que impliquen l'entorn.

Si analitzem el percentatge de centres que porten a terme aquestes iniciatives, el resultat que obtenim és considerablement elevat, un 70,7%. Encara que si ens centrem en el resultat per illes, els percentatges són dispars. A Menorca, el 100% dels centres porten a terme iniciatives de difusió de l'activitat del centre, mentre que a l'illa de Mallorca el percentatge baixa fins a un 70,6% dels centres i a les illes d'Eivissa i Formentera a un 33,3%. En funció de la titularitat dels centres, els resultats obtinguts no discrepen gaire, atès que un 71,9% de les escoles de música municipals i un 66,7% de les privades són les que porten a terme mesures de difusió cap a l'exterior.

20) Participació de l'equip directiu de l'escola de música en trobades i activitats amb altres centres educatius de l'entorn o amb altres escoles de música

Una de les mesures per fomentar l'activitat feta als centres és l'intercanvi d'opinions i experiències a partir de la participació de l'equip directiu en trobades o activitats amb altres centres educatius de l'entorn o amb altres escoles de música.

El 68,3% dels directors participen en aquest tipus d'activitats; en el cas de l'illa de Menorca el percentatge arriba a un 100%, a Mallorca a un 70,6% i a Eivissa i Formentera no participen en aquest tipus de trobades. Si tenim en compte la titularitat dels centres, observem que els directors de les escoles municipals participen en més proporció en aquest tipus d'activitats, amb un 79%, que els directors de les escoles privades, amb un 55,6%.

Als directors que van respondre negativament a aquesta qüestió, dient que no hi participen, en total 11 directors, se'ls va preguntar si consideraven que s'haurien de portar a terme aquest tipus de trobades i activitats, i el 81,8% dels directors va respondre afirmativament.

21) Pàgina web

Una de les possibles vies per donar a conèixer les activitats fetes a l'escola de música és una pàgina web de l'escola. El 48,8% dels centres disposen de pàgina web pròpia; en el cas d'Eivissa i Formentera el percentatge és d'un 66,7%; a Mallorca d'un 50%, i a Menorca d'un 25%.

En funció de la titularitat dels centres, observem que les escoles privades estan més actualitzades quant als sistemes d'informació, ja que un 88,9% dels centres disposa de pàgina web, mentre que tan sols un 37,5% de les escoles municipals en disposa.

En relació amb la pregunta «l'escola disposa d'accés a Internet?», hi han respost afirmativament un 87,8% dels centres; a les illes d'Eivissa i Formentera, el 100%; a Mallorca, el 88,2% dels centres, i a Menorca, el 75% dels centres. El 100% de les escoles de titularitat privada disposen d'accés a Internet enfront d'un 84,4% dels centres municipals.

Per fomentar les activitats portades a terme per les escoles de música, convindria que la totalitat de centres disposessin d'accés a Internet i d'una pàgina web pròpia, com a via per estendre la pràctica educativa duta a terme als centres.

E. RECONeixEMENT DEL TREBALL QUE PORTEN A TERME LES ESCOLES DE MÚSICA

Per completar la informació analitzada en els indicadors precedents, es van fer diverses preguntes d'opinió personal als directors de les escoles de música, per conèixer la percepció que tenen del propi centre sobre el reconeixement extern de la tasca que porten a terme les escoles de música. Aquests aspectes es recullen a continuació:

22) Reconeixement per part del municipi al qual pertany el centre de la tasca portada a terme per l'escola de música

La percepció que tenen els directors de les escoles de música quant al reconeixement de la tasca portada a terme per l'escola per part del municipi al qual pertany el centre és la següent: al 65,9% dels centres es pensa que hi ha un reconeixement per la tasca que s'hi desenvolupa. No hi ha grans divergències entre illes; en el cas d'Eivissa i Formentera el percentatge és d'un 66,7%, a Mallorca d'un 64,7% i a Menorca d'un 75%. En funció de la titularitat trobem una major discrepància; tan sols al 44,4% dels centres privats es pensa que hi ha un reconeixement per part del municipi, mentre que al 71,9% dels centres municipals es pensa que al municipi sí es reconeix la tasca que es fa al centre.

23) Reconeixement per part de les administracions educatives de la tasca portada a terme per l'escola de música

Pel que fa al reconeixement per part de les administracions de la tasca portada a terme per l'escola de música, l'opinió dels centres és molt més pessimista. Tan sols el 29,3% dels directors creuen que hi ha un reconeixement de la seva tasca per part de les administracions educatives. En el cas de Menorca, en cap centre es considera que valoren la funció que porten a terme les escoles; a Mallorca en un 32,4% dels centres es pensa que sí reconeixen la seva aportació, i a Eivissa i Formentera, un 33,3%. En funció de la titularitat dels centres, al 44,4% de les escoles privades es considera que hi ha un reconeixement per part de les administracions educatives i tan sols ho pensen al 25% de les escoles municipals.

La percepció que es té a les escoles de música sobre el grau de reconeixement per part de les administracions educatives de la tasca que desenvolupen aquests centres educatius és bastant decebedora. No obstant això, es té una percepció més positiva sobre el reconeixement per part del municipi on es porta a terme la feina.

24) Importància de l'establiment d'uns indicadors de qualitat per a les escoles de música consensuats per tota la comunitat educativa

Una de les qüestions que s'ha plantejat als directors de les escoles de música és la importància d'establir uns indicadors de qualitat per a les escoles de música consensuats per tota la comunitat educativa. El 87,8% dels directors han afirmat que consideren necessari que s'estableixin; en el cas de les illes d'Eivissa i Formentera i de Menorca, el percentatge de respostes afirmatives és del 100%, i en el cas de l'illa de Mallorca, del 85,3%. En funció de la titularitat dels centres, no destaquem diferències significatives.

4. CONCLUSIONS

Després de l'anàlisi portada a terme podem afirmar que les escoles de música fan una gran labor en el marc de l'ensenyament musical a les nostres illes, ja que acosten els ensenyaments musicals als habitants dels diversos municipis de la nostra comunitat autònoma. Per això les administracions educatives corresponents haurien de reforçar i reconèixer el treball que porten a terme.

En el següent quadre es recullen els percentatges globals dels indicadors analitzats a manera de conclusió, a partir dels quals s'evidencia la necessitat de reforçar els que tenen una representació més baixa, amb la finalitat d'incrementar les mesures que incideixen en l'impacte social, cultural i educatiu de les escoles de música a la Comunitat Autònoma de les Illes Balears.

TAULA 14: QUADRE RESUM DELS RESULTATS DELS INDICADORS

Núm.	Descripció de l'indicador	Resultats
1	Percentatge elevat del nombre d'alumnes matriculats a l'escola de música en relació amb el total d'habitants del municipi.	Al 77% dels municipis de les Illes Balears que disposen d'escola de música, més del 1,1% d'habitants del municipi acudeix a l'escola.
2	Àmplia dispersió d'edats que garanteixi que hi hagi institucions dirigides a tota la ciutadania.	Entre el 82,92% i el 92,68% dels centres té alumnes d'entre 6 i 65 anys d'edat. El 78,05% de les escoles tenen alumnes amb menys de 5 anys i el 53,66% dels centres tenen alumnes majors de 65 anys.
3	Potenciació de l'oferta dirigida als joves i als adults.	El 90,2% de les escoles ofereixen cursos dirigits a joves i adults.
4	Equilibri del gènere dels estudiants per promoure l'accés igualitari.	Hi ha un equilibri del gènere dels estudiants; el 46,6% dels alumnes són homes i el 53,4% dones.

continua

Núm.	Descripció de l'indicador	Resultats
5	Potenciació de mesures per a l'accés a les escoles de música de tots els ciutadans que formen els segments socioeconòmics més desfavorits.	El 63,4% dels centres estableixen aquest tipus mesures.
6	Establiment d'un sistema de beques i ajudes per als alumnes.	El 14,6% dels centres disposen d'un sistema de beques.
7	Integració d'alumnes amb necessitats educatives especials.	El 61% dels centres tenen alumnes amb necessitats educatives especials.
8	Oferta de cursos o activitats per potenciar l'atenció a la diversitat.	El 17,1% dels centres ofereix cursos o activitats específics per a alumnes amb discapacitat. El 41,5% dels centres ofereix cursos dirigits al foment de l'excel·lència. El 46,3% dels centres ofereix classes magistrals impartides per professorat de prestigi. El 51,2% dels centres ofereix cursos dirigits a persones sense voluntat intensiva.
9	Participació d'alumnat estranger.	Un 80,5% dels centres té alumnat estranger.
10	Fidelització dels alumnes: nombre elevat d'anys de permanència a les aules de l'escola de música.	El 76,1% dels alumnes fa 2 anys o més que estan matriculats al centre i el 21% dels alumnes més de 6 anys.
11	Volum de sol·licituds d'admissió equilibrat en relació amb les places ofertes pel centre.	En un 41,5% dels centres hi ha un equilibri entre l'oferta i la demanda de les places. En un 51,2% dels centres la demanda per part dels alumnes és més alta que l'oferta de places dels centres.
12	Afavoriment de l'aprenentatge dels instruments tradicionals i potenciació de la cançó popular de les Illes Balears.	El 56,1% dels centres ofereix l'aprenentatge dels instruments tradicionals de les Illes Balears. El 85,4% dels centres potencia la cançó popular de les Illes Balears. El 63,4% dels centres utilitza el folklore propi de les Illes Balears en els ensenyaments impartits «amb bastant freqüència» o «gairebé sempre o sempre».
13	Potenciació de la consolidació de grups instrumentals i vocals.	El 92,7% de les escoles té agrupacions pròpies.
14	Potenciació dels concerts i activitats complementàries i extraescolars dins del centre i fora del centre.	El 97,56% dels centres organitza concerts dins del centre i el 90,24%, fora del centre. El 63,41% dels centres organitza activitats complementàries dins del centre i el 36,58%, fora del centre. El 24,39% dels centres organitza concursos i els alumnes del 46,34% de les escoles participen en concursos organitzats per altres institucions. El 41,26% de les escoles organitza activitats dirigides a centres de règim general. El 58,53% de les escoles porta a terme projectes conjunts amb altres institucions i el 48,78%, intercanvis.

continua

Núm.	Descripció de l'indicador	Resultats
15	Coordinació entre l'escola de música i els ensenyaments musicals impartits als centres d'ensenyament obligatori del municipi.	El 36,1% de les escoles porta a terme una coordinació amb els centres d'ensenyament obligatori del municipi.
16	Utilització de les instal·lacions del centre per a fins socials i culturals de l'entorn.	El 85,4% dels centres utilitza les seves instal·lacions per a fins socials i culturals de l'entorn.
17	Cessió d'espais a conjunts o grups amateurs locals i professionals.	El 75,6% de les escoles cedeix els seus espais a aquests conjunts o grups.
18	Establiment de mecanismes per a l'estudi i coneixement de les qüestions que interessin a l'entorn.	Un 43,9% dels centres té establerts aquests mecanismes.
19	Difusió cap a l'exterior de programes i activitats del centre que impliquen l'entorn.	Un 70,7% dels centres porta a terme una difusió cap a l'exterior.
20	Participació de l'equip directiu de l'escola de música en trobades i activitats amb altres centres educatius de l'entorn o amb altres escoles de música.	El 68,3% dels directors participa en aquest tipus d'activitats.
21	Disposició de pàgina web.	El 48,8% dels centres disposa de pàgina web i el 87,8% d'accés a Internet.
22	Reconeixement per part del municipi al qual pertany el centre de la tasca portada a terme per l'escola de música.	El 65,9% dels directors pensa que hi ha un reconeixement per part del municipi de la tasca que desenvolupen.
23	Reconeixement per part de les administracions educatives de la tasca portada a terme per l'escola de música.	El 29,3% dels directors pensa que hi ha un reconeixement per part de les administracions educatives de la tasca que desenvolupen.
24	Importància de l'establiment d'uns indicadors de qualitat per a les escoles de música consensuats per tota la comunitat educativa.	El 87,8% dels directors considera necessari que s'estableixin aquests indicadors.

Font: elaboració pròpia

Amb aquest estudi pretenem donar una visió global sobre l'impacte social, cultural i educatiu que porten a terme les escoles de música a la nostra comunitat autònoma, sent conscients que es pot aprofundir en cadascun dels apartats, la qual cosa volem portar a terme en investigacions futures. De la mateixa manera, aquests indicadors es podran aplicar en endavant i així se'n podrà analitzar i avaluar l'evolució.

El nostre estudi s'ha centrat en l'anàlisi i la valoració de les escoles de música des del punt de vista del director. En futures investigacions, s'hauria de completar aquesta valoració o avaluació des del punt de vista de tots els col·lectius implicats a les escoles de música, incloent-hi els alumnes, professors, pares dels alumnes i personal no docent.

REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

Casanova, M.A. (2004). *Evaluación y calidad de centros educativos*. Madrid: La Muralla.

Pérez Juste, R.; Martínez Aragón, L. (1992). *Evaluación de centros y calidad educativa*. Madrid: Editorial Cincel.

Sempere, N.; Martínez, S. i Casamitjana, M. (2006). *Escoles Municipals de Música: Educació Musical i Acció Cultural a Catalunya*. Barcelona: Diputació de Barcelona.

Tiana Ferrer, A. (2006). «La evaluación de la calidad de la educación: conceptos, modelo e instrumentos». *Transatlántica de Educación*, 1, 19-30.

Institut Nacional d'Estadística. <<http://www.ine.es>>.